Tarjumanul Hadees - Part-1
(Telugu)

హదీసు ప్రబోధిని

(మొదటి భాగం)

సంకలనం

సయ్యిద్ మహ్‌మూద్ హసన్ ఫాజిల్ దేవ్‌బంద్

అనువాదం

యస్.యమ్. ఖాద్రి

TRUST

తెలుగు ఇస్లామిక్ పబ్లికేషన్స్ ట్రస్ట్ (రిజిష్టర్డ్)

సందేశభవనం, లక్కడ్‌కోట్,

హైదరాబాద్-500 002. ఫోన్: 24564583

విషయసూచిక

1. ఇహలోకం ఓ చెరసాల 1
2. ధనపిపాస వినాశకారి 2
3. దేవుని దృష్టిలో ప్రపంచం 5
4. ఇహలోకం- పరలోకం 7
5. ఇహలోక ప్రాముఖ్యత 8
6. రెండు మానవ బలహీనతలు 9
7. సంపన్నుల పరిణామం 10
8. ఉత్తములకు, దుష్టులకు గల తేడా 12
9. ప్రపంచంలో అపరిచితులు 13
10. ప్రపంచ పూజారులు కాకండి 16
11. మాయా విధానం 17
12. దైవప్రవక్త(స) దృష్టిలో ఇహలోకం 19
13. ప్రపంచం పరీక్షా సదనం 22
14. గుణపాఠం గరిపే సంఘటన 23
15. ధనసంబంధమైన ఉపద్రవం 29
16. దురాశాపరుని ధనసంపద శుభరహితం 30
17. ఈతిబాధలు (ప్రపంచ బాధలు) 32
18. సంపన్నతకు ఏది ప్రమాణం 33
19. ఇహలోకం వివేకవంతుని పాత్ర 34
20. పరలోక సాఫల్యం పొందాలంటే 36
21. ధర్మవిచ్ఛిత్తికి మూలకారణాలు రెండు 37
22. ప్రపంచ సిరుల్లోనే లీనం కాకండి 38
23. జీవనసంబంధమైన పంచసూత్రాలు 40
24. ఉత్తమమైన ఐదు పరిస్థితులు 42
25. అల్లాహ్‌కు ప్రియమైనవారు 44
26. ఈ సిరిసంపదలు ఎవరివి 45
27. మరణాన్ని కోరడం 47
28. మరణానంతరం వెంట వచ్చేవి కర్మలు మాత్రమే 49
29. ఖననం చేయడంలో ఆలస్యం చేయకండి 50
30. మృతులు రెండు రకాలు 52
31. సమాధి- పరలోకానికి తొలి మజిలీ 53
32. ఖబ్ర్ (గోరి) పిలుపు 55

33. సమాధి యాతన	57
34. ఆలమే బర్జఖ్ (ఆత్మల లోకం)	61
35. మృతుని ఇంట్లో భోజనాల ఏర్పాటు	62
36. నౌహా (పెడబొబ్బలుపెట్టి ఏడ్వడం- తీవ్రమైన తప్పు)	64
37. మాతం(శోకాలు తీసి ఏడ్వడం)	65
38. బర్జఖ్- మూడు సత్కార్యాలు	69
39. ఈసాలె సవాబ్ (పుణ్యఫల ప్రదానం)	70
40. సమాధుల సందర్శనం	72
41. సమాధుల పట్ల గౌరవం	73
42. గోరీలపై దీపాలు వెలిగించడం	74
43. పరలోకం ప్రళయదిన సూచనలు	75
44. అసమర్థ పాలకులు ప్రళయదిన సూచనల్లో ఒక సూచనే	78
45. ప్రళయం రాబోయేముందు ప్రతివాడు వికల మనస్కుడై ఉంటాడు	79
46. హలామ్ హరామ్‌లో తేడాయే కానరాదు	80
47. హష్ర్ మైదానపు తీరుతెన్నులు	80
48. అల్లాహ్ ప్రళయ దిన క్రోధావేశం	82
49. ప్రళయదినం నాటి సూర్యుడు	83
50. దేవుని న్యాయస్థానంలో ప్రతిఒక్కరూ జవాబుదారుడే	84
51. ఐదు విషయాల గురించి అడిగే ప్రశ్నలు	86
52. నరకం అంటే?	90
53. నరకాగ్ని తీవ్రత	92
54. దైవాన్ని విస్మరిస్తే...	93
55. నరకభటులు	95
56. అగ్నిచేసే దాడి	96
57. నరకవాసుల్లో స్త్రీలే ఎక్కువ	97
58. స్వర్గాన్ని పొందేవారు అత్యధికంగా నిరుపేదలే	98
59. దేవుని నీడలో ఉండేవారు	100
60. కర్మల విచారణ లేకుండానే స్వర్గ ప్రవేశం	103
61. స్వర్గపు నివాసం తీరుతెన్నులు	105
62. దైవదర్శనం	108
63. దేవుని మెప్పు	111
64. పరలోకంలో దైవకారుణ్యం	112
65. సమిష్టి దైవదర్శన భాగ్యం	114

66. అల్లాహ్‌ను విశ్వసించడం అంటే.... 116
67. దైవదాసులపై దేవుని హక్కు 117
68. దైవనామ స్మరణ (జిక్ర్) 121
69. జిక్ర్ ప్రాముఖ్యత 123
70. జిక్ర్ ఆత్మకు ఆహారం 128
71. ప్రతిదీ దేవుడినే అర్థించాలి 131
72. దేవుని ఏకత్వం 137
73. దుఆలోని ఘనత 141
74. వేడుకోవడం కూడా ఓ ఆరాధనే 142
75. వసీలా– మధ్యవర్తిత్వం 145
76. పాపపరిహారం కోసం దైవాన్ని వేడుకోవడంలో గల శుభాలు 147
77. షిర్క్ చేయడం మహాపాపం 149
78. సమాధికి సజ్దాచేయడం నిషిద్ధం 150
79. దైవప్రవక్త(స)కు సాష్టాంగపడడం 151
80. దైవభీతి– విశ్వాస సర్వస్వం 154
81. హజ్రత్ ఉమర్(రజి)గారి దైవభీతి 156
82. హజ్రత్ ఆయిషా(రజిఅన్‌హా) దైవభీతి 157
83. దుష్కర్మలు– సహాబా(రజి) దృష్టిలో 159
84. మోమిన్ (విశ్వాసి) దృష్టిలో పాపం 161
85. నరకంనుండి తప్పుకునే మార్గం 163
86. తక్వా అంటే... 164
87. పాపాన్ని గుర్తించే రెండు గుర్తులు 165
88. ప్రపంచ పరిత్యాగం ప్రవక్త(స) సంప్రదాయానికే విరుద్ధం 167
89. తౌబా అంటే....! 169
90. ఇస్లామ్ దృష్టిలో వ్యభిచారం 170
91. మోమిన్ ప్రవర్తన 172
92. ప్రవక్త విధేయతే దైవవిధేయత 177
93. దైవదౌత్యం ఇక ఉండదు 179
94. దైవప్రవక్త(స) ఎడల అన్సారులకుగల ప్రేమాభిమానాలు 183
95. ప్రవక్త సంప్రదాయం కూడా ఖుర్‌ఆన్‌లా ఆధారితమే 184
96. ప్రవక్త గుణసంపద 186
97. ప్రవక్త ఆరాధనాతీరు 190
98. మహాప్రవక్త(స) సద్గుణసంపద 194

99. దైవదౌత్య స్థాయి 196
100. హితాన్ని కోరే దైవధర్మం 200
101. ఖుర్‌ఆన్ జ్ఞానవ్యాప్తిలోని శుభాలు 203
102. ఖుర్‌ఆన్ సమిష్టి పారాయణం 205
103. ముస్లిం సమాజ ఉత్థానపతనాలకు కారణం 208
104. దైవధర్మ సంస్థాపన పట్ల ఉపేక్ష– దానికి శిక్ష 209
105. ఇస్లామ్– సామూహికత 211
106. జమాఅత్‌తో సంబంధం కలిగి ఉండడం 212
107. జమాఅత్‌నుండి వేరుకావడం 213
108. అమీర్ ఎంపిక 214
109. మహిళా సదస్సులు 222
110. సందేశప్రచారం– ప్రాముఖ్యత 227
111. ప్రపంచ పూజారులైన ధర్మవేత్తలు 233
112. సామాజ సంస్కరణ– ధర్మప్రచార కార్యం 235
113. ఉత్తముడెవరు? 237
114. సర్వోత్తమమైన జిహాద్ 239
115. దైవప్రవక్త(స)గారి షహీద్ కావాలనే కోరిక 241
116. స్వర్గం ఖడ్గాల నీడల్లో 246
117. దైవమార్గంలో గాయపడడం 247
118. షహీద్ కావాలనే కోరిక 248
119. బర్జఖ్‌లో షహీద్‌లకు ఆహారం లభిస్తుంది 251
120. ఉహద్ అమరుల సందేశం 253
121. జిహాద్ ధ్యేయం 259
122. ధనప్రాప్తి కోసం చేసే జిహాద్ 260.
123. మూర్ఖుడైన ముజాహిద్ ఎవరు? 261
124. సదఖా(దానం) ఎప్పుడు స్వీకరించబడుతుంది? 265
125. దైవమార్గంలో ధన వినియోగానికి పోటీపడడం 266
126. ధన వినియోగానికి ఉత్తమమైన మార్గాలు 269
127. దైవమార్గంలో ఖర్చుపెట్టినందుకు లభించే ప్రతిఫలం 270
128. సదఖా చేయడంవల్ల సొమ్ము తరగదు 271
129. దైవమార్గంలో మహిళల దానధర్మాలు 272
130. ఏ ఆస్థి మన సొంత ఆస్థి 273
131. దైవధర్మంవైపునకు ఆహ్వానించడం అంటే కష్టాలను ఆహ్వానించడమే 276

132.	సత్యధర్మ మార్గంలో ఎదురయ్యే కఠిన పరీక్షలు	279
133.	అసత్యవాదుల ఆగడాలు	280
134.	అల్లాహ్ మార్గంలో దీక్షా స్థయిర్యాలు	284
135.	దైవధర్మ ప్రబోధ మార్గంలోని అడ్డంకులు	285
136.	దైవమార్గంలో సహాబీల స్థయిర్యం	289
137.	పదుగురు సహాబీలను చుట్టుముట్టిన శత్రుమూక	294
138.	ధర్మసంస్థాపనలో పస్తుల ఘట్టం	300
139.	ధర్మసంస్థాపనా కార్యం- శారీరక వ్యథలు	303
140.	ఇస్లామీయ పరిపాలనా వ్యవస్థ శుద్ధ ప్రజాస్వామికం	310
141.	ఇస్లామ్ రాజకీయ వ్యవస్థలో పౌరహక్కులు	312
142.	అధికార పర్యవసానం- పశ్చాత్తాపం	315
143.	మహాప్రవక్త(స) ఆర్థికస్థితి	319
144.	అధికార వాంఛ	320
145.	హోదాను కోరడం అసమర్థతకు చిహ్నం	321
146.	విధేయతా పరిధులు	316
147.	'అమారత్' (నాయకత్వ) బాధ్యత	322
148.	దౌర్జన్యపరుని క్రూరత్వాన్ని అడ్డుకోవాలి	324
149.	చెడ్డపాలకుని గుర్తు	326
150.	ఇస్లామీయ రాజ్య సంరక్షుని విధులు	328
151.	న్యాయశీలుడైన పాలకుడు	330
152.	మోసగాడైన పాలకుడు	332
153.	అతిచెడ్డ వ్యక్తి	333
154.	శిష్టపాలకులెవరు? దుష్టపాలకులెవరు?	324
155.	నమ్రత అంటే...	335
156.	ఇస్లామీయ సామ్రాజ్యం- ముస్లిమేతరులు	337
157.	ఉద్యోగులకిచ్చే కానుకలు	340
158.	అవినీతి పరిణామం	342
159.	లంచగొండి, అవినీతిపరుడైన అధికారి	346
160.	కొన్ని కానుకలూ వడ్డీలే	349
161	ముర్తద్ (ధర్మభ్రష్టుని) శిక్ష	360
162.	ప్రగతి పతనాలకు సంకేతాలు	362

తొలిపలుకులు

హదీసు ప్రబోధిని గ్రంథాన్ని ప్రచురిస్తున్నందుకు మా ఆనందాన్ని ప్రకటిస్తున్నాం. తర్జుమానుల్ హదీస్ మొదటి భాగం గ్రంథాన్ని సుప్రసిద్ధ ఇస్లామీ ధార్మికవేత్త మౌలానా సయ్యద్ మహమూద్ హసన్ రాసిన గ్రంథానికి తెలుగు అనువాదమే ఇస్లాం ప్రబోధిని. ఈ గ్రంథంలో సాధారణంగా ఒక ముస్లిం ప్రాపంచిక జీవితంలో, ధర్మసంస్థాపనలో ఎదురయ్యే అనేక సమస్యలకు హదీసుల ద్వారా వివరణ ఇవ్వబడింది. హదీసు పరిజ్ఞానం పొందదలిచిన ప్రతి వ్యక్తికి ఈగ్రంథం ఎంతో తోడ్పడుతుంది. ప్రతివ్యక్తి మహాప్రవక్త(స) ప్రబోధనలు అనుసరించి జీవితం ధన్యం చేసుకోగలడు, తోటి ప్రజల జీవితాలను కూడా మెరుగుపరచగలడని మా విశ్వాసం.

- ప్రకాశకులు

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ
అనంతకరుణామయుడు అపార కృపాశీలుడు అయిన అల్లాహ్ పేరుతో

హదీసు ప్రబోధిని

ఇహలోకం ఓ చెరసాల

(۱) قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ۔ (مسلم عن ابی ہریرۃ کتاب الزھد۔ ترمذی ابواب الزھد)

1. దైవసందేశహరులు హజ్రత్ ముహమ్మద్ (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు:

"ఈ లోకం 'మోమిన్' (విశ్వాసి) కోసం ఓ చెరసాల. (అదే) కాఫిర్ (అవిశ్వాసి) కోసం ఓ స్వర్గం." (అబూ హురైరా – ముస్లిం, తిర్మిజి)

సంగ్రహణం:

దేవుడు దైవప్రవక్త (సఅసం) నిర్దేశించిన ఆంక్షల్ని ఏ మాత్రం జవదాటకుండా మనిషి తన జీవితాంతం వాటికి కట్టుబడి నడుచుకోవడమే ఈమాన్ (విశ్వాసం). అక్రమ సంపాదన, లంచగొండితనం, వ్యభిచారం, అశ్లీలం, అత్యాచారం, అన్యాయం, అసత్యం, దగా, మోసం, దోపిడి, దొంగతనాలు వగైరాలకు దూరంగా ఉండాలి విశ్వాసి. ఇవే అతనికి విధించిన ఆంక్షలు. దైవధర్మం నిర్దేశించిన ఈ మహోన్నత నైతిక విలువల్ని ఆచరించినప్పుడు అతడు సహజంగానే అనేక కష్టనష్టాలకు గురి అవుతాడు. కాబట్టే ఇహలోక జీవితాన్ని మోమిన్ కోసం చెరసాల జీవితంగా చెప్పడం జరిగింది. అతడు ప్రపంచంలో ఓ కళ్ళెం లేని గుర్రంలా ప్రవర్తించడు. ప్రతి పనికి ఉపక్రమించే ముందు, తను ప్రారంభించబోయే పని దైవాన్ని సంతోషపరుస్తుందా లేక ఆయన ఆగ్రహానికి కారణభూతమవుతుందా అని ఆలోచించి మరీ ప్రారంభిస్తాడు.

దీనికి భిన్నంగా, దైవం ఎడల విశ్వాసమే లేని సత్య తిరస్కారి, సర్వ స్వతంత్రుడయి తన ఇచ్చవచ్చినట్లు నడుచుకుంటాడు, ప్రవర్తిస్తాడు. పరలోక భావనగాని, సృష్టికర్త ఎదుట

ఓ నాడు నిలబడి తన కర్మలకు జవాబు చెప్పుకోవలసి ఉంది అన్న విశ్వాసం గాని ఉండవు అతనికి. ఈ కారణంగా అతడు ధర్మాధర్మాలను వీడి, నిషిద్ధానిషిద్ధాలతో నిమిత్తం లేకుండా, ముకుతాడు లేని ఆంబోతులా విచ్చలవిడిగా ప్రవర్తిస్తూ తన కోరికలన్నిటినీ తీర్చుకుంటాడు. ఈ ప్రవర్తనే అతనికి ప్రపంచంలో స్వర్గం పొందినంత సుఖాన్నిస్తుంది. కాబట్టే అతడికి (తిరస్కారికి) ఈ లోకం ఓ స్వర్గం లాంటిది అని చెప్పడం జరిగింది.

ధన పిపాస వినాశకారి

(۲) اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ بَعَثَ اَبَا عُبَیْدَۃَ بْنَ الْجَرَّاحِ اِلَی الْبَحْرَیْنِ یَأْتِیْ بِجِزْیَتِھَا وَکَانَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ ھُوَ صَالَحَ اَھْلَ الْبَحْرَیْنِ وَاَمَّرَ عَلَیْھِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِیِّ فَقَدِمَ اَبُوْ عُبَیْدَۃَ بِمَالٍ مِّنَ الْبَحْرَیْنِ فَسَمِعَتِ الْاَنْصَارُ بِقُدُوْمِ اَبِیْ عُبَیْدَۃَ فَوَافَوْا صَلٰوۃَ الْفَجْرِ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا صَلّٰی رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اِنْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوْا لَہٗ فَتَبَسَّمَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ حِیْنَ رَاٰھُمْ ثُمَّ قَالَ اَظُنُّکُمْ سَمِعْتُمْ اَنَّ اَبَا عُبَیْدَۃَ قَدِمَ بِشَیْءٍ مِّنَ الْبَحْرَیْنِ فَقَالُوْا اَجَلْ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ قَالَ فَاَبْشِرُوْا وَاَمِّلُوْا مَا یَسُرُّکُمْ فَوَاللّٰہِ مَا الْفَقْرَ اَخْشٰی عَلَیْکُمْ وَلٰکِنِّیْ اَخْشٰی عَلَیْکُمْ اَنْ تُبْسَطَ الدُّنْیَا عَلَیْکُمْ کَمَا بُسِطَتْ عَلٰی مَنْ کَانَ قَبْلَکُمْ فَتَنَافَسُوْھَا کَمَا تَنَافَسُوْھَا وَتُھْلِکَکُمْ کَمَا اَھْلَکَتْھُمْ۔

(مسلم عن عمرو بن عوف کتاب الزھد۔ بخاری کتاب المغازی۔ کتاب الرقاق کتاب الجہاد۔ ترمذی ابواب القیامہ)

2. దైవప్రవక్త (సఅసం) ఓసారి హజ్రత్ అబూ ఉబైదా బిన్ జర్రాహ్ (రజిఅన్)ను జిజియా వసూలు చేయడానికి బహ్రైన్‌కు పంపారు. ఆయన

బహ్రైన్ నుండి (జిజియాధనం లక్షా ఎనభైవేల దిర్‌హంలు) ధనంతో తిరుగొచ్చినట్లు అన్సార్‌లకు తెలిసింది. వాళ్ళు (తమ సొంత తెగల మసీదుల్లో నమాజుకు హాజరయ్యేబదులు) వచ్చి ఫజ్ర్ నమాజు దైవప్రవక్త (సఅసం) వెంట (మస్జిదె నబవీలో) చేశారు. నమాజు పూర్తి అయిన వెంటనే వారు దైవప్రవక్త (సఅసం) ముందు హాజరయ్యారు. వారిని చూసి ఆయన చిరునవ్వుతో,

"అబూ ఉబైదా కొంత డబ్బుతో వచ్చారని మీరు విన్నారను కుంటాను?" అని అడిగారు. "అవును" అని పలికారు.

"అయితే మీరు ఆనందించే కాలం త్వరలోనే రానుంది అని సంబరపడండి, దైవసాక్షి! మీరు నిరుపేదలుగా మార్తారని నేను భయపడ్డం లేదు. నా భయమల్లా ఒక్కటే. ఐహిక సంపదలు గత ప్రవక్తల సమాజాలకు విస్తృతంగా లభించినట్లు మీకు కూడా విస్తృతంగా లభించవచ్చు. అప్పుడు వారిలాగే మీరూ ధన పిపాసకు లోనై దాన్ని పొందడానికి ఒకరితో నొకరు పోటీపడతారు. విస్తృతమైన ఐహికసంపద, దానిపట్ల అమితమైన ఆకర్షణ మీకు పూర్వం గతించిన వారిని సర్వనాశనం చేసినట్లే ఇవి మిమ్మల్ని కూడా సర్వనాశనం చేసివేస్తాయి." *(అమ్రూ బిన్ ఔఫ్ - ముస్లిం, బుఖారి, తిర్మిజి)*

సంగ్రహణం :

అంటే గతించిన సమాజాలు పతనమవడానికి కారణం ప్రపంచ వ్యామోహమే. దైవప్రవక్త (సఅసం)తన అనుచర సమాజానికి ఈ విషయాన్నే గుర్తుచేస్తూ భయంకరమైన ఈ జాడ్యం మిమ్మల్ని మీ లక్ష్యం నుండి దూరం చేయకూడదు సుమా! అని హెచ్చరించారు. కనుక మీరు ధన వ్యామోహం, విలాసాలు, భోగభాగ్యాలకు దూరంగా ఉండండి. లేకుంటే మీరు మీ నిజప్రభువు, మీ అసలు ధ్యేయాన్ని మరచిపోతారు. విస్మరణ ఏమరుపాటు అనే చీకటి అగాధాలలోకి పోయి పడతారు. ప్రపంచ వ్యామోహమే మీ సర్వనాశనానికి కారణమవుతుంది. సాధారణంగా అపరిమితమైన ధనసంపద అనర్థాలకే దారితీస్తుంది. కనుక ధనవంతుడు ఈ సిరిసంపదల కీడు పట్ల ఎల్లప్పుడూ అప్రమత్తంగా ఉండాలి. వాటి భయంకర పరిణామాలకు దూరంగా మసలుకోవాలి.

(٣) قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْشِكُ الْاُمَمُ

اَنْ تَدَاعٰى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْاَكَلَةُ اِلٰى قَصْعَتِهَا فَقَالَ
قَائِلٌ وَّمِنْ قِلَّةٍ نَّحْنُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ بَلْ اَنْتُمْ
يَوْمَئِذٍ كَثِيْرٌ وَّلٰكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ وَلَيَنْزِعَنَّ
اللّٰهُ مِنْ صُدُوْرِ عَدُوِّكُمُ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَلَيَقْذِفَنَّ
اللّٰهُ فِيْ قُلُوْبِكُمُ الْوَهْنَ فَقَالَ قَائِلٌ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ
وَمَا الْوَهْنُ؟ قَالَ حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ.

(ابو داؤد عن ثوبان كتاب الملاحم)

3. ముస్లిం సమాజ పతనానికి రెండు కారణాలు : దైవ సందేశ హరులు (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు : "మిమ్మల్ని అణచడానికి ముస్లిమేతర జాతులు త్వరలోనే పరస్పరం ఒకదాన్ని మరొకటి పిలుచు కుంటాయి. విందు భోజనాలకు వెళ్ళేవారు పరస్పరం ఒకర్నొకరు పిలుచు కొని వెళ్ళి భోజనాలపై ఎలా ఎగబడతారో అలా; (వారంతా సంఘటితమై) మీపై దాడి చేస్తారు."

అది విని ఒకతను 'దైవప్రవక్తా! అప్పుడు మా సంఖ్యాబలం అంత తక్కువగా ఉంటుందా?' అని అడిగాడు. "లేదు, అప్పుడు మీ సంఖ్య చాలా అధికంగానే ఉంటుంది. అయితే మీ పరిస్థితి, వరదలు వచ్చినప్పుడు కొట్టుకువచ్చే చెత్తా చెదారం నురుగు కంటే మెరుగ్గా ఉండదు. అప్పుడు అల్లాహ్, శత్రుజాతుల హృదయాల్లో మీ గురించి ఉన్న భయాన్ని పోగొడతాడు. మీ హృదయాలు 'వహ్న్'కు గురి అయిపోతాయి" అన్నారు దైవప్రవక్త (సఅసం). 'వహ్న్' అంటే ఏమిటి దైవప్రవక్తా! అని ఒకరడగ్గా, "ప్రపంచ వ్యామోహం, మరణమంటే భయం" అని ప్రవచించారు దైవప్రవక్త (సఅసం). (ఉల్లేఖనం : సూబాన్ – అబూ దావూద్)

సంగ్రహణం :

అనేకమంది భోజనాలకు ఒకర్ని ఒకరు పిలుచుకోవడం, అందరూ కలిసి ఆ భోజన పదార్థాలపై ఎగబడడం పరిపాటి. అదేవిధంగా ముస్లిమేతర రాజ్యాలు, సంస్థలు ముస్లిమ్ సమాజాన్ని చుట్టుముట్టి తుదముట్టించడానికి ఒకదాన్నొకటి పిలుచుకొని ఉద్యమాలు లేవదీస్తాయి. పథకాలు రూపొందిస్తాయి. ముస్లిముల సామూహిక శక్తిని ఛిన్నాభిన్నం చేయడానికి, వారి రాజకీయ ప్రాబల్యాన్ని బలహీనపర్చడానికి ఒకదానితో ఒకటి సహకరిస్తాయి. పకడ్బందీగా కుట్రలు పన్నుతాయి.

ముస్లిముల్లో నెలకొని ఉన్న సోదరభావనను, వారి సమైక్యతను ఛిన్నాభిన్నం చేసేందుకు ఓ పథకం ప్రకారం అవన్నీ సమైక్యమౌతాయి. ఒకదానితో మరొకటి సంబంధాలు పెట్టుకుంటాయి. ఇదే వారి ఉద్యమానికి మూలం అవుతుంది. ఇలా ముస్లింల జీవితంలోని ప్రతిరంగంలో విచ్ఛిన్నాన్ని, అనైక్యతను, అనైతికతలను, అశ్లీలాన్ని, విశృంఖలత్వాన్ని, భావదాస్యాన్ని జొప్పిస్తాయి. ఇస్లామీయ సిద్ధాంతాలకు, సూత్రాలకు విరుద్ధంగా నడిచేటట్లు ముస్లింలను పురికొల్పుతాయి.

సత్య తిరస్కారులు ముస్లింల సభ్యతా సంస్కృతులపై వారి సిద్ధాంతాలపై వ్రేటు వేశాయి, వేస్తున్నాయి అన్నది నిర్వివాదాంశం. పాశ్చాత్య దేశాలకు చెందిన తెల్లదొరలు, కమ్యూనిస్టు బ్లాక్‌కు సంబంధించిన అరుణోద్యమకారులు ఇస్లామ్‌పై చేసిన భయంకరమైన దాడుల్లాంటివి ప్రపంచ చరిత్రలోనే కానరాదు. కోట్లాది మంది ముస్లిములు నాస్తిక వ్యవస్థ వరదల్లో పూచిక పుల్లల్లా కొట్టుకుపోయారు. అంతర్జాతీయ రాజకీయ రంగంలో వీరికి విలువ ఇవ్వడంగాని, గౌరవించడం గాని జరగడం లేదు. నేటి ముస్లిములు తమ హక్కుల్ని అయితే వదులుకుంటున్నారు గాని దౌర్జన్యకారుల నుండి తమ హక్కులను తిరిగి పొందలేకపోతున్నారు. వీరి హృదయాల్లో దైవం ఎడల ప్రేమకు బదులు ధనవ్యామోహం నిండి ఉంది. ధర్మ సంస్థాపన కోసం, దైవమార్గంలో ప్రాణాలొడ్డుదాం అనే త్యాగభావం వీరి జీవితంలోనే కానరాదు. సరికదా, సత్యాసత్యాల సమరంలో ప్రాణాలెక్కడ పోతాయోనని గడ గడలాడుతున్నారు.

దేవుని దృష్టిలో ప్రపంచం

(٤) اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِالسُّوْقِ دَاخِلًا
مِنْ بَعْضِ الْعَالِيَةِ وَالنَّاسُ كَنَفَتَهُ فَمَرَّ بِجَدْيٍ اَسَكَّ
مَيِّتٍ فَتَنَاوَلَهُ فَأَخَذَ بِاُذُنِهٖ ثُمَّ قَالَ اَيُّكُمْ يُحِبُّ اَنَّ
هٰذَا لَهٗ بِدِرْهَمٍ؟ فَقَالُوْا مَا نُحِبُّ اَنَّهٗ لَنَا بِشَيْءٍ وَمَا

نَصْنَعُ بِهٖ؟ فَقَالَ تُحِبُّوْنَ أَنَّهُ لَكُمْ؟ قَالُوْا وَاللّٰهِ لَوْ كَانَ حَيًّا كَانَ
عَيْبًا فِيْهِ لِأَنَّهُ أَسَكُّ فَكَيْفَ وَهُوَ مَيِّتٌ؟ فَقَالَ وَاللّٰهِ لَلدُّنْيَا
أَهْوَنُ عَلَى اللّٰهِ مِنْ هٰذَا عَلَيْكُمْ. (مسلم عن جابر بن عبد الله كتاب الزهد)

4. (మదీనా నగరానికి దాపుగా ఉన్న ఎత్తైన ప్రదేశంలోని) ఓ గ్రామం నుండి దైవప్రవక్త (సఅసం) తిరిగొస్తూ (మదీనాలోని) ఓ బజారులో ప్రవేశించారు. కొందరాయన్ను అనుసరిస్తున్నారప్పుడు. ఆయన చిన్న చెవులు కలిగి ఉన్న ఓ మేక పిల్ల మృత కళేబరాన్ని చూసి దాని చెవి నొకదాన్ని పట్టుకొని అనుచరులనుద్దేశిస్తూ,

"మీలో ఎవరైనా దీన్ని 'దిర్హం'కు కొనడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారా?" అని అడిగారు. "దైవప్రవక్తా! దీన్ని మేము ఎంత తక్కువ ధరకైనా కొనడానికి ఇష్టపడం, ఇది మాకేం పనికొస్తుంది?" అని విన్నవించుకున్నారు అనుచరులు. అప్పుడాయన (సఅసం) "(లేదు, తప్పకుండా) దీన్ని మీరు పొందాలని కోరుకుంటున్నారు" అని అనగా, దానికి వారంతా 'దైవసాక్షి! అది బ్రతికున్నా దానిలో ఉన్న లోపం కారణంగా కొనడానికి పనికి రాకుండా ఉండేది. ఇప్పుడిది చెవులకు సంబంధించిన లోపానికి తోడు మృతకళేబరం కూడాను' అని తమ అయిష్టాన్ని వ్యక్తపరిచారు. అది విన్న దైవప్రవక్త (సఅసం) ఇలా అన్నారు :

"దైవసాక్షి! మీకు ఈ మేకపిల్ల ఎంత తుచ్ఛమైనదిగా కనబడుతుందో, అల్లాహ్ దృష్టిలో ఈ ప్రపంచం (ఇహలోకం) కూడా అంతే తుచ్ఛమైనది, విలువలేనటువంటిదీను." (జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లా (రజిఅన్) ఉల్లేఖనం - ముస్లిమ్)

సంగ్రహణం:

అల్లాహ్‌ను ప్రేమించే దైవదాసుల దృష్టిలో ప్రాపంచిక సంపదకు పూచికపుల్లంతా విలువకూడా ఉండదు. ప్రపంచ వ్యామోహంలో కొట్టుమిట్టాడుతూ ధనార్జనా ధ్యేయంలో ఉన్న ముస్లిములు దైవప్రవక్త(స)గారి ఈ ప్రవచనాన్ని ఓసారి ప్రశాంత మనస్సుతో పరిశీలించాలి. వీరు ప్రదర్శనాబుద్ధితో, తమను తాము గొప్పవారిగా చాటుకునే తలంపుతోనో లేదా తమ మనోవాంఛల పరిపూర్తికోసమో ధనాన్ని నీళ్ళప్రాయంగా

వెచ్చిస్తున్నారు. వీరి సంపాదనసంటూ వీరి భౌతిక జీవితానికే పరిమితమయిపోయింది. వీరి జీవిత ధ్యేయం అంతా సాధ్యమైనంతమట్టుకు ప్రపంచంలోని భోగభాగ్యాలను తినివితీరా అనుభవించడం, జీవన ప్రమాణాల్ని రోజురోజుకు పెంచుకోవడం మాత్రమే. ఎంత సంపాదించినా వారి జీవితంలో సంతృప్తి ఉండదు. వారి పేరాశ నానాటికీ ఇంకా ఎక్కువయిపోతూనే ఉంటుంది. ఈ పేరాశే వారి మనస్సుల్ని శిలలకంటే కఠినంగా తయారుచేస్తుంది. ఈ దురాశ వారిని మానవహక్కుల గురించి ఆలోచించనివ్వదు. ఇలాంటి ధనపిపాస, ప్రపంచ వ్యామోహాలు చివరికి మనిషిని సర్వనాశనం చేసిగాని వదిలిపెట్టవు. దైవసందేశహరుని ఈ ప్రవచనంలో ఇలాంటి ప్రవంచాన్నే ఈసడించుకోవడం జరిగింది.

ఇహలోకం- పరలోకం

(٥) قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللّٰهِ مَا الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ اَحَدُكُمْ اِصْبَعَهٗ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمَ تَرْجِعُ؟

(مسلم عن المستورد کتاب الجنۃ- ترمذی ابواب الزھد)

5. దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు: "దైవసాక్షి! పరలోకంతో పోల్చినప్పుడు ఇహలోకం విలువ నామమాత్రమే. ఎవరైనా సముద్రంలో తన వ్రేలిని ముంచి తీస్తే ఆ వ్రేలికి ఎంత నీరంటి వస్తుందో అంతే ఈ ప్రపంచం విలువ. (ఉల్లేఖనం అల్‌మస్తూర్(రఅన్)- ముస్లిమ్, తిర్మిజి)

సంగ్రహణం :

మహా సముద్రంలో ఉన్న నీటికి, ఆ నీటిలో వ్రేలు ముంచితే దానికి అంటుకొని వచ్చే నీటికి గల తారతమ్యం ఏమిటో మనకు తెలుసు. ఈ లోకంలో జీవిస్తున్న మనిషికి గల వయోపరిమితి ఎంతటిదో ఇక్కడ మనిషి పొందే వరాలు ఎంత బలమైనవో మనకు తెలుసు. అంటే వీటికి ఏమాత్రం విలువ లేదు అనేగదా దైవప్రవక్త (సఅసం) మనిషి వ్రేలికి అంటే నీటి విలువ ఇహలోకంతోను, మహాసంద్రంలోని నీటిని పరలోక జీవితంతోను పోల్చారు. అంటే పరలోకంలోని అనంతమైన వరాలను, విజయాలను ఉపేక్షించి హేయమైన, స్వల్పమైన ఈ ప్రాపంచిక భోగభాగ్యాలను అనుభవించడమే జీవిత ధ్యేయంగా పెట్టుకోవడం ఎంత పొరపాటో ఈ హదీసులో వివరించారు ఆయన.

ఇహలోక ప్రాముఖ్యత

(٦) قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوْضَةٍ مَا سَقٰى كَافِرًا مِنْهَا شُرْبَةَ مَاءٍ۔

(ترمذی عن سہل بن سعد ابواب الزہد)

6. "అల్లాహ్ దృష్టిలో ఈ ప్రపంచానికి (కనీసం) ఒక దోమ రెక్క అంతటి విలువ ఉన్నా, ఆయన సత్య తిరస్కారానికి ఓ గుక్కెడు మంచినీళ్ళు కూడా ఇవ్వకపోయే వాడే" అని మహాప్రవక్త (సఅసం) ప్రవచించారు.

(ఉల్లేఖనం : సహల్ బిన్ సఅద్ – తిర్మిజి)

సంగ్రహణం :
దేవుని దృష్టిలో ఇహలోక సంపదకు ఇసుమంత కూడా విలువలేదు. దీనికి ఆ మాత్రం విలువ ఉన్నా ఆయన అవిశ్వాసులకు, నాస్తికులకు, ప్రపంచ పూజారులకు దాన్ని ఏమాత్రం ప్రసాదించేవాడు కాడు. చివరికి వారికి ఓ గుక్కెడు మంచినీరన్నా సమకూర్చకపోయేవాడు. ఇహలోక సంపదలు, భోగభాగ్యాలు సత్య తిరస్కారులకు, దైవధిక్కారులకు ఇవ్వడం జరుగుతూవుందంటే సృష్టికర్త దృష్టిలో ఈ లోకానికి ఏమాత్రం విలువ లేదన్నమాట.

రెండు అమానతుల విషయంలో పరీక్ష

(٧) قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَتَانِ مَغْبُوْنٌ فِيْهِمَا كَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ، الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ۔

(بخاری عن ابن عباس کتاب الرقاق۔ ترمذی ابواب الزہد)

7. దైవప్రవక్త (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు : "అల్లాహ్ ప్రసాదించిన ఆరోగ్యం, తీరిక, అనే రెండు వరాల గురించి చాలామంది పొరబడి మోసానికి లోనౌతారు."

(ఉల్లేఖనం : ఇబ్నె మస్ఊద్ (రజిఅన్) – బుఖారి, తిర్మిజి)

సంగ్రహణం :

అంటే వీటి విలువ ఏమిటో తెలుసుకోకుండా నష్టపోతారని అర్థం. దైవమిచ్చిన ఈ రెండు వరాల్లో మొదటిది ఆరోగ్యం, స్వస్థత. మనిషి తన ఆయురారోగ్యాల్ని పాప కార్యకలాపాల్లో వెచ్చించే బదులు దైవవిధేయతా మార్గంలో వినియోగించాలి. రెండోది తీరిక సమయం. దీన్ని పనికిమాలిన కార్యాల్లో, సత్యతిరస్కార మార్గంలో, వినియోగించకుండా జీవితంలో లభించిన ప్రతిక్షణాన్ని అల్లాహ్ ఆదేశాల కనుగుణంగానే గడపాలి. ఆరోగ్యం వల్ల తనకు లభించిన బుద్ధికుశలతను, శక్తిసామర్థ్యాలను తనకు లభించిన తీరిక సమయాలను ఆయన్ను విధేయించకుండా మనోవాంఛ లోలత్వానికి వినియోగిస్తూ కోరికలకు దాసులయి బ్రతకడం ఎంతో అవివేకం. అలాంటి అవివేకి మోసంలో పడిపోతాడు.

నవ యవ్వనంలో ఉడుకురక్తపు ఆర్భాట కాలంలో మనోవాంఛల్ని నియంత్రించని వారు, తమ భావోద్రేకాలను అణగద్రొక్క చేతకానివారు అపమార్గం పట్టే ప్రమాదం ఉంది. అంతరాత్మ ప్రబోధాన్ని కాదని తమ మనోవాంఛల కళ్ళాలను సైతాను చేతికి ఇచ్చే వాళ్ళు జీవిత ధ్యేయాన్ని మరిచిపోతారు.

అయితే విశ్వాసి (మోమిన్) మాత్రం తనకు ప్రసాదించబడ్డ ఆయురారోగ్యాలను, యవ్వనాన్ని అల్లాహ్ అమానతుగా తలచి అడుగడుగున దైవభీతితో గడగడలాడుతూ సద్వినియోగం చేస్తాడు. అదేవిధంగా తనకు దైవం ప్రసాదించిన తీరిక సమయాన్ని జారవిడుచుకోక జీవితపు ప్రతి క్షణాన్ని దైవ విధేయతకే వినియోగిస్తాడు. అలాంటి వ్యక్తి పాపాల వరదల్లో కొట్టుకుపోడు, సరికదా ఆ పాపాల తుఫానులను అడ్డుకోవడానికి స్థాణువులా నిలబడతాడు. మొత్తానికి మోమిన్ (విశ్వాసి) తన ఆరోగ్యాన్ని, యవ్వనాన్ని, తన తీరిక సమయాన్ని పనికిమాలిన పనుల్లో వృధాచేయకుండా పరలోక సాఫల్యం కోసం వినియోగిస్తాడు.

రెండు మానవ బలహీనతలు

(۸) قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْرَمُ ابْنُ اٰدَمَ وَ يَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ، اَلْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمُرِ۔ (مسلم عن انس كتاب الزكوة - بخاری کتاب الرقاق - ترمذی ابواب الزھد)

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا آدمی بوڑھا ہوتا جاتا ہے اور اس کی دو خصلتیں جوان ہوتی جاتی ہیں (۱) مال کی محبت اور حرص (۲) زیادہ عرصہ تک جینے کا لالچ۔

8. "మనిషి వృద్ధుడైపోతాడు (కాని) అతని రెండు గుణాలు (మాత్రం) యవ్వనాన్ని పొందుతాయి. 1. ధనాపేక్ష 2. దీర్ఘకాలం వరకు బ్రతకాలనే ఆకాంక్ష" అని ప్రవచించారు దైవప్రవక్త (సఅసం). (బుఖారి, తిర్మిజి - ఉల్లేఖనకర్త అనస్ (రజి).

సంగ్రహణం :

జీవిత అంతిమ దశలో మనిషి మరణం అనే ద్వారంలో ప్రవేశించి పరలోక ప్రాంగణంలో అడుగిడుతున్నాడు కాబట్టి అతను చేతనైనంతమట్టుకు తన పరలోకాన్ని చక్కదిద్దుకునే ప్రయత్నం చేయాలి.

అయితే ప్రపంచ వ్యామోహం అతని బుద్ధివివేకాల్ని పూర్తిగా కప్పేస్తున్నందువల్లే అతడు ధనపిపాసకు లోనైపోతున్నాడు. మరణానికి ప్రచ్ఛన్న సూచనలైన తెల్లజుట్టు, శరీరావయువాల నిస్సత్తువ తన శరీరంపై ఒక్కటొక్కటిగా గోచరిస్తున్నా అతడు సాధ్యమైనంత ఎక్కువ ధనాన్ని కూడబెట్టడంలోనే మునిగిపోతాడు. తనకసలు చావు అన్నదేరాదని, ఈ లోకంలోనే శాశ్వతంగా ఉండిపోవలసి ఉంది అనే ధోరణిలోనే సుఖభోగాల్లో చిక్కుకొనిపోతున్నాడు.

సంపన్నుల పరిణామం

(۹) قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْمُكْثِرِيْنَ هُمُ الْمُقِلُّوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِلَّا مَنْ اَعْطَاهُ اللّٰهُ خَيْرًا فَنَفَعَ فِيْهِ يَمِيْنَهُ وَشِمَالَهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ وَوَرَاءَهُ وَعَمِلَ فِيْهِ خَيْرًا۔

(بخاری عن ابی ذر کتاب الرقاق)

9. దైవప్రవక్త (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు : "ఈ ప్రపంచంలో ఎనలేని సంపదలు కలిగి ఉన్నవారు పరలోకంలో నిరుపేదలైపోతారు. అయితే ఇలాంటి వ్యక్తి (ఎవరైతే తన వెంట పుణ్యఫలాలను, ఉపకారాలను తీసుకొని వెళ్ళేవాడు) తప్ప. అతనికి అల్లాహ్ ఎనలేని ధన సంపదను ఇచ్చినప్పుడు అతను తన కుడి ఎడమలు, వెనకా ముందు ఖర్చుబెడతాడు. దాన్ని పుణ్యకార్యాల కొరకు వెచ్చిస్తూ ఉంటాడు."

(బుఖారి - ఉల్లేఖనకర్త హజ్రత్ అబూజర్ - రజిఅన్).

సంగ్రహాణం :

ధన ప్రాబల్యం సాధారణంగా మనిషిని దైవం ఎడల ఏమరుపాటుకు గురిచేస్తూ ధన వ్యామోహంలో నిండా మునిగిపోయినందువల్ల అతను దైవవిధేయత, దైవాజ్ఞపాలనకు దూరంగా ఉంటాడు. ప్రళయదినం నాడు అతని పుణ్యకార్యాలు పాపాలకంటే తక్కువగా ఉంటాయి. ధనపిపాస కారణంగా అతడు ఇహలోకంలో ఎలాంటి పుణ్యకార్యాలు చేయడు. సరికదా, ఆ డబ్బుతోనే అతడు అనేక పాపాలను కొని మూటగట్టుకుంటాడు. ఈ ధన బలం ఆధారంగా చేసిన పాపాలు, అత్యాచారాలు అతణ్ణి దైవ న్యాయస్థానంలో శిక్షకు గురిచేస్తాయి. ఈ కారణంగా అతడు అక్కడ ఎనలేని కడగండ్లను ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది. వీటినుండి విముక్తి కలిగించే ఏ మార్గం అతనికి కానరాదక్కడ. అయితే పుణ్యకార్యాలకు తన ధనాన్ని వెచ్చించే ధనవంతుడు మాత్రం ప్రళయదినంనాడు ఆ శిక్ష నుండి తప్పించుకోగలుగుతాడు. కుడి ఎడమలు వెనుకా ముందు ఖర్చుబెట్టడం అంటే పుణ్యకార్యాల్లో విశాల హృదయంతో ధనాన్ని వెచ్చించడం అన్నమాట.

చాలామంది ధనవంతులు ప్రళయదినం నాడు అక్కడి శిక్షనుండి అగౌరవం నుండి తప్పించుకోజాలరు ఈ పనులకు ఖర్చుబెడితే తప్ప.

1. ప్రతి సంవత్సరం తమ ధనానికి నియమం తప్పకుండా జకాత్ చెల్లించడం.
2. నిరుపేద బంధువులు, లేమికి గురిఅయిన పొరుగువారికి విశాల హృదయంతో సహాయపడడం. వారు ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకునేటట్లు ఆదుకోవడం.
3. అనాధ బాలబాలికలకు విద్యాబుద్ధులు గరపడానికి, వారి ఆరోగ్యం, వస్త్రాల కోసం ఖర్చుపెట్టడం.
4. వితంతు మహిళలు, వికలాంగులకు శాశ్వత ప్రాతిపదికపై సహాయం అందచేయడం.
5. తన ఊళ్ళో, వాడలో పేదలు, అగత్యపరులు, అనాధలు అనాశ్రయులకు సహాయపడడం.
6. సంక్షేమ కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనడం.
7. ధార్మిక విద్య, ధర్మప్రచారం దైవసద్వచనాన్ని వ్యాపింపజేయడానికి డబ్బు ఖర్చుపెట్టడం.
8. ఇవికాక ఇతర పుణ్యకార్యాలు కూడా ఉన్నాయి. వాటన్నిటిలో తన ధనాన్ని వెచ్చించవచ్చు.

ఉత్తములకు, దుష్టులకు గల తేడా

(١٠) إِنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ؟ قَالَ مَنْ طَالَ
عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ قَالَ فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ؟ قَالَ مَنْ طَالَ
عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ۔ (ترمذی عن ابی بکرۃ ابواب الزھد)

10. ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్తను అడిగాడు: "దైవప్రవక్తా! (సఅసం) అందరిలోను ఉత్తముడైన వ్యక్తి ఎవరు?" అని. దానికి ప్రవక్త (సఅసం), "సుదీర్ఘ ఆయువుతోపాటు ఉత్తమ నడవడిని కలిగిఉన్నవాడు" అని ప్రవచించారు.

ఆ తరువాత ఆ వ్యక్తి, "అందరికంటే దుష్టుడు అయిన వాడెవరూ?" అని అడగ్గా, "సుదీర్ఘ ఆయువుతో పాటు చెడునడవడి కలిగినవాడు" అని చెప్పారు దైవప్రవక్త (సఅసం).

సంగ్రహణం :

సుదీర్ఘ ఆయుష్షును కలిగి ఉండడం మంచిదే. అయితే జీవితమంతా దైవం, దైవప్రవక్త (సఅసం)ల విధేయతలో గడిచినప్పుడు మాత్రమే ప్రయోజనం ఉంటుంది. దైవ సంతుష్టినే ధ్యేయంగా పెట్టుకొని మసులుకుంటూ తన సుదీర్ఘ జీవిత కాలంలో సత్కార్యాలను ఆచరించి పుణ్యాలను బాగా కూడగట్టుకునే వ్యక్తికి అతని సుదీర్ఘ ఆయుష్షు ప్రమాణం వరంలాంటిదే. దీనికి భిన్నంగా దైవం ప్రసాదించిన సుదీర్ఘ జీవిత కాలాన్ని దైవధిక్కారానికి, అవిధేయతకు, తిరుగుబాటు మార్గంలోనే వెచ్చిస్తే ప్రళయదినాన తత్సంబంధిత పాప భారంతో కృంగిపోతూ దైవ సన్నిధికి చేరుకోవలసి వస్తుంది.

ప్రపంచ వ్యామోహం వల్ల కలిగే నష్టం

(١١) قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ
أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ
فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى۔

(مشکوٰۃ کتاب الرقاق عن ابی موسٰی بحوالہ احمد)

11. "ఏ వ్యక్తి ప్రపంచాన్ని ప్రేమిస్తాడో అతడు తన పరలోకాన్ని నష్టపర్చుకుంటాడు. మరెవరైతే పరలోకాన్ని ప్రేమిస్తాడో అతడు తన ప్రపంచాన్ని తప్పక చెడగొట్టుకుంటాడు. (కాబట్టి) ప్రజలారా! తాత్కాలిక మైన దానికంటే శాశ్వతమైన దానికే విలువనివ్వండి" అని దైవప్రవక్త (సఅసం) ప్రవచించారు.

సంగ్రహణం :

ఈ ప్రపంచం అశాశ్వతం, క్షణభంగురం. పరలోక జీవితం అనంతం. దాని వరాలు, భోగభాగ్యాలు తరగనివి. శాశ్వతంగా ఉండేవీనూ. అక్కడ చావు అన్నదే లేదు.

ఈ ప్రపంచంలోని అతి స్వల్ప జీవితంలో అన్ని రకాల భౌతిక ప్రయోజనాలను భోగభాగ్యాలను సమకూర్చుకునేవాడు పరలోకంలో విజయం సాధించలేడు.

దీనికి భిన్నంగా దైవం కోసమే జీవించడం, పరలోక సాఫల్యం కోసమే శ్రమించడం జీవిత పరమార్థంగా పెట్టుకునేవారు ప్రపంచ పూజారుల్లా సుఖభోగాలను అనుభవించరు. వాళ్ళు అన్ని రకాల కష్టనష్టాలను భరించగలరు కాని దైవాన్ని కృద్ధునిగా చేసే పనిమాత్రం ఎన్నటికీ చేయలేరు. ఇహపరలోకాలకు సంబంధించిన ఈ రెండు రకాల వైఖరులు మనకు కానవస్తాయి ఇక్కడ.

దైవ మార్గదర్శకత్వాన్ని కాదని, ప్రాపంచిక భోగభాగ్యాల కోసం పరితపించేవారు వాటినే కూడగట్టుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తూ దైవాదేశాలను, ధర్మాధర్మాలను లెక్కచేయకుండా ప్రవర్తించడం ఒకటైతే పరలోక జీవిత శ్రేయస్సుకోసం, అక్కడి విజయం కోసం ఇహలోకంలో దైవానికి విధేయతను పాటించడం, ఆయన ఆజ్ఞలను శిరసావహించడం రెండో ప్రవర్తన. మొదటి వైఖరిని అవలంబించే వారికి పరలోకంలో సర్వవిధాల నాశనమే మిగులుతుంది. మరణానంతరం వారు అగౌరవం పాలౌతారు. రెండో రకపు వైఖరిని అవలంబించేవారు పరలోకంలో విజయాన్ని సాధిస్తారు. వారికి అక్కడ స్వర్గం లభిస్తుంది. అయితే ఇహలోకం (ప్రాపంచిక జీవితం) మట్టుకు కష్టభూయిష్టమైనదిగా తయారౌతుంది. "అశాశ్వత జీవితంపై శాశ్వత జీవితానికే ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది" అంటే మీరు రెండో వైఖరినే అవలంబించండి అని అర్థం.

ప్రపంచంలో అపరిచితుడు

(۱۲) عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ اَخَذَ رَسُوْلُ
اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِيْ فَقَالَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَاَنَّكَ

غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا
تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ وَخُذْ مِنْ
صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ۔

(بخاری کتاب الرقاق۔ ترمذی ابواب الزھد۔ مسند احمد ۴۷۶۴ —— ۵۰۰۲)

12. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) ఇలా ఉల్లేఖిస్తున్నారు: "దైవప్రవక్త (సఅసం) నా భుజం పట్టుకొని ప్రపంచంలో నీవో అపరిచిత వ్యక్తిలా లేదా ఓ బాటసారిలా జీవితాన్ని గడుపు" అని ప్రవచించారు.

హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) ఈ ప్రవచనాన్ని ఇలా విశదీకరించారు.

"సాయంత్రం పూట రేపు సూర్యోదయం కానివ్వమని, ఉదయం పూట పొద్దు గ్రుంకనివ్వమని ఎదురుచూడకు. ఆరోగ్యంగా ఉన్నప్పుడు (దైవవిధేయత మరియు పుణ్యకార్యాల సంపదను) కూడబెట్టుకో. నీకు అనారోగ్యం దాపురించినప్పుడు జరిగే లోపాలను పూడ్చుకోవడానికి అవి పనికి వస్తాయి. మరణించాక నీకు ప్రయోజనం కలిగిందేటంత పుణ్యకార్యాల సంపదను బ్రతికుండగానే సమకూర్చుకో."

(బుఖారి, తిర్మిజి, ముస్నద్ అహ్మద్)

సంగ్రహణం :

1. అరబ్బీ భాషలో 'గరీబ్' అనే పదాన్ని నిరుపేదకోసం కాకుండా, మాతృభూమికి దూరంగా ఓ అపరిచితమైన ప్రాంతంలో ప్రవేశించే వ్యక్తి కోసం వాడుతారు. అక్కడి భాష సమాజం, అక్కడి సంబంధాలు అన్నీ అతనికి క్రొత్తగానే ఉంటాయి. అతడు క్రొత్త వాతావరణంలో ఇమడడం కష్టం. భావం ఏమిటంటే మీరు ఈ లోకంలో పూర్తి ఆగంతకుల్లా, అపరిచిత వ్యక్తుల్లానే జీవించాలి. ప్రాపంచిక భోగభాగ్యాలకు దూరంగా, దాని అకర్షణలకు అందచందాలకు మోసపోకుండా కొన్ని రోజులు గడిపి తిరిగి వెళ్ళిపోండి. ఇక్కడి భోగవిలాసాల వైపు కన్నెత్తైనా చూడకండి. ఇక్కడి ఆకర్షణల్లో విలీనం అవకండి. ఒక నదిని దాటుతున్నప్పుడు, లేక ఒక రాజ మార్గం గుండా ప్రయాణం చేసేటప్పుడు ఎంత జాగ్రత్తగా, అప్రమత్తంగా మనిషి ఉంటాడో మీరు అలానే ఈ ప్రాపంచిక జీవితంలో పరిమిత కాలాన్ని గడపండి. తిర్మిజీ, ముస్నద్ అహ్మద్‌లలో ఈ ఉల్లేఖనంలో ఈ క్రింది వాక్యం అదనంగా ఉంది. "చనిపోయిన వాళ్ళల్లో నీవూ ఒకడివని భావించుకో."

కారణం ఏమిటంటే ఇక్కడ మరణించడానికి ఎంతో సమయం పట్టదు. నీ జీవితం నీ చేతిలో లేదు. ప్రతి ప్రాణీ ఇక్కడ మరణించడం ఖాయం.

2. హ్రజత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) గారి వివరణకు అర్థం, పరలోక సాఫల్యం కోసం జీవితాంతం అల్లాహ్, ఆయన ప్రవక్త (సఅసం) గారి ఆదేశాలను పాటించండి, వారి అవిధేయతకు దూరంగా ఉండండి అని. ప్రాపంచిక జీవితం పూర్తిగా పరీక్షా కాలం. మరణం ఎప్పుడాసన్నమౌతుందో తెలియదు. కాబట్టి సత్కార్యాల నాచరించడం, దుష్కార్యాలను మానివేయడంలో త్వరపడుతూ ఉండండి. ఈ సత్కార్యాన్ని వాయిదా వేయకండి. అంతకు ముందే మీరు మరణించవచ్చు కదా! పూర్తి బుద్ధి వివేకాలతో, ఇష్టపూర్వకంగా దైవాన్ని పూజించాలి. ఆయున్ను విధేయించాలి. ఈ భావానికి వ్యతిరేకమైన, భిన్నమైన ఇతర ఆలోచనల్ని, ఇతర వ్యవస్థల్ని అడ్డుకోవడానికే మనిషిని సృజించడం జరిగింది ఈ లోకంలో. దీనికోసం అలసత్వం చేయడం, వాయిదా వేసుకోవడం లాంటివి పనికిరావు. కాలం అమూల్యమైనది. కాబట్టే దైవప్రవక్త (సఅసం)"ప్రతి నమాజును నీ చివరి నమాజుగా భావించి చెయ్యి" అని ప్రవచించారు.

రోగానికి గురై ఉన్నప్పుడు మనిషి ఇటు వ్యక్తిగతంగాగాని, సమిష్టిగాగాని ఎలాంటి బాధ్యతలను నిర్వహించలేడు. అప్పుడప్పుడు ఆ బాధ్యతా నిర్వహణలు వాయిదా కూడా పడవచ్చు. కాబట్టి హ్రజత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) గారు నుడివినట్లు, ఆరోగ్యంగా ఉన్నప్పుడు సాధ్యమైనంత మట్టుకు సత్కర్మల కోసం ప్రయత్నం చేస్తే, జరిగిన లోపాల్ని అనారోగ్యానికి గురైనప్పుడు పూడ్చుకోవచ్చు. మరణించాక నీకు ఒసగబడిన పనిచేసే గడువు కాస్తా అంతం అయిపోతుంది. కాబట్టి "మరణం ఆసన్నమవక పూర్వమే నీ జీవితకాలాన్ని ఒక వరంగా తలచ"మని చెప్పడం జరిగింది. నీకు వరంగా లభించిన ఈ జీవితకాలాన్ని వృథా పనులకోసం వెచ్చించకు. సత్కార్యాలు ఆచరించడం, వాటిని వ్యాపింపజేయడం, చెడు నుండి నిన్ను నీవు దూరంగా ఉంచుతూ ఆ చెడును సమూలంగా నిర్మూలించే ఏ కార్యభారమైతే నీపై మోపబడిందో దాని ఎడల అశ్రద్ధ జూపకు. సరికదా ఎంతో జాగ్రత్తగా నీకు లభించిన జీవిత కాలాన్ని ఆచితూచి సద్వినియోగపరచి సత్కార్యాల వైపుకు దృష్టిని మళ్లించు. వాటిని ప్రోవుచేసుకో. చనిపోయిన తరువాత రేపు పరలోకంలో పనికివచ్చేవి ఇవే.

ప్రతి ప్రాణికి మరణం తప్పదు. ఇది సార్వజనీనమైన చట్టం. నీ జీవితపు రైలు ఎంతో వేగంగా తన గమ్యం వైపుకు వెళుతోంది. కోట్లాది మంది మానవులు ఈ రైలు పెట్టెల్లో కూర్చొని బయటి దృశ్యాలను తిలకించడంలోనే లీనమై ఉన్నారు. ప్రతివాడు తనకు నిర్ధారించబడిన స్టేషనులో దిగిపోవలసిందే. అయితే జీవితానికి సంబంధించిన ఆ స్టేషనుల సంగతి దైవానికి తప్ప మరెవరికీ తెలియదు. అనుకున్న అనుకోకపోయినా ప్రతి వ్యక్తి తన స్టేషనులో దిగవలసిందే. ఆ స్టేషను ఏది? రైలుబండి ఏ రోజున ఏ తేదీన ఆ